

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO NR. I-430 2, 5, 6, 10, 14,
18, 19, 20, 26, 31, 32, 33 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 7 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. TAP-21-717, TAIS NR. 21-22240(2))**

2021-06-16 Nr. NV-1419

Vilnius

Projekto rengėjas: Finansų ministerija.

Projekto tikslas: Siekiama patikslinti Biudžeto sandaros įstatymą, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti Konstitucijos nuostatų laikymąsi, įgyvendinti Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas dėl programų ir fondų, finansuojamų iš anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių ir kitų pajamų dalimi, atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu tvirtinamų rodiklių keitimo per metus, taip pat suderinti nuostatas su Strateginio valdymo įstatymu.

Dabartinė situacija:

Konstitucinis Teismas 2020-11-03 nutarimu Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ ir Lietuvos Respublikos Seimo valdyba 2021-01-11 sprendimu Nr. SV-S-28 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimo Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ įgyvendinimo“, pasiūlė Vyriausybei parengti minėto Konstitucinio Teismo nutarimui įgyvendinti reikalingų teisės aktų projektus, įvertinus Seimo kanceliarijos Teisės departamento pasiūlymus dėl šio Konstitucinio Teismo nutarimo įgyvendinimo.

Valstybės kontrolė 2019-10-01 valstybinio audito ataskaitoje Nr. FA-8 „2018 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“ pateikė Vyriausybei rekomendaciją peržiūrėti programas, fondus ir įstaigas, finansuojamus iš anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių ir kitų pajamų dalimi, įvertinti jų taikymo tikslingumą bei apimtį ir maksimaliai apriboti tokių programų, fondų ir įstaigų skaičių, užtikrinant, kad fiksuotas finansavimas taikomas tik tada, kai jis yra vienintelis objektyviai pagrįstas finansavimo būdas.

Valstybės kontrolė 2016-10-03 valstybinio audito ataskaitoje Nr. FA-P-60-6-10-1 „Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumas ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimas“ pateikė Vyriausybei rekomendaciją – siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Konstitucijos nuostatų, inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nusprendus, kokius finansinius rodiklius ir kiek jų privalo patvirtinti Seimas.

Finansų ministerija, įgyvendindama pirmiau nurodytus pasiūlymus ir rekomendacijas, parengė ir teikia Biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 2, 5, 6, 10, 14, 18, 19, 20, 26, 31, 32, 33 ir 34 straipsnių pakeitimo ir 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą.

Projekto esmė:

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti nuostatų, susijusių su finansavimo šaltiniu – konkrečia valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto pajamų dalimi, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime. Siūloma naujai nustatyti, kad programa gali būti finansuojama iš valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto asignavimų (asignavimus sudarytų valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto pajamų dalis, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime, biudžetinių įstaigų pajamos, ir kitos valstybės biudžeto lėšos, įskaitant Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos tarptautinės finansinės paramos lėšas, ir (arba) savivaldybių biudžetų lėšas) ir kitų teisėtai gautų lėšų. Programų, finansuojamų iš

anksto teisės aktuose nustatyta mokesčių, privalomų įmokų ir rinkliavų dalimi, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime, nepanaudoti asignavimai nebus paliekami asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, t. y. nebus perkeliama į kitus biudžetinius metus, o programai vykdyti būtinos visos lėšos turės būti suplanuotos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme (toliau - Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas). Kartu siūloma nustatyti, kad biudžetinių įstaigų pajamoms priskiriamos ir kitos pajamos, kurių panaudojimo tikslinė paskirtis nustatyta Europos Sąjungos teisės aktuose, įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose. Pagal šį pakeitimą programų, finansuojamų iš biudžetinių įstaigų pajamų, nepanaudoti asignavimai ir toliau būtų paliekami asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, perkeliama į kitus biudžetinius metus ir galėtų būti naudojami viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas. Tokių pajamų dalis, kaip ir iki šiol, būtų tvirtinama atskirame Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo priede.

Siekiant įgyvendinti Valstybės kontrolės rekomendaciją dėl tvirtinamų finansinių rodiklių, siūloma: atsisakyti Seimui tvirtinti asignavimus turtui įsigyti, kaip atskirą finansinį rodiklį, t. y. Seimas tvirtintų bendrą asignavimų sumą ir iš jų asignavimus darbo užmokesčiui; nustatyti, kad asignavimai darbo užmokesčiui yra maksimalūs ir gali būti naudojami tik su darbo užmokesčiu susijusioms išlaidoms ir darbdavių socialinei paramai finansuoti, o ne skirti kitoms ar turto įsigijimo išlaidoms apmokėti, kaip buvo iki šiol; nustatyti, kad sutaupyti asignavimai iš tęstinės veiklos naudojami investicijų projektams, finansuojamiems iš tęstinės veiklos lėšų.

Siekiant suderinti teisinį reguliavimą su Strateginio valdymo įstatymo nuostatomis, siūloma patikslinti Biudžeto sandaros įstatymą atsižvelgiant į tai, kad Strateginio valdymo įstatyme nustatyta, jog valstybės biudžeto lėšas už atitinkamų funkcijų atlikimą gali gauti tam tikri subjektai (strateginio valdymo sistemos dalyviai), kurių sąrašas tvirtinamas Vyriausybės nutarimu; nustatyti, kad pažangos lėšos, kurios, vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymu, gali būti skirtos tik Nacionaliniame pažangos plane nustatytiems strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniams įgyvendinti, asignavimų valdytojų būtų naudojamos tik pažangos priemonėms ir projektams, kuriais įgyvendinamos pažangos priemonės, įgyvendinti; įtvirtinti nuostatas dėl pažangos lėšų perskirstymo ir nustatyti, kad Vyriausybė turėtų teisę perskirstyti pažangos lėšas tarp asignavimų valdytojų, t. y. tarp vienoje arba keliuose skirtingose valstybės veiklos srityse veikiančių asignavimų valdytojų.

Siekiant užtikrinti tinkamą strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarką, atsižvelgiant į Seimo Audito komiteto 2018-03-28 posėdyje pateiktą pasiūlymą paankstinti tam tikrų metų savivaldybių biudžetų rengimo ir tvirtinimo terminus, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad savivaldybių tarybos biudžetus patvirtina iki sausio 31 d., jeigu Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas laiku nepatvirtinamas, – per vieną mėnesį nuo valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymo patvirtinimo.

Taip pat, atsižvelgiant į taikomą praktiką biudžeto vykdymo srityje, nustatoma Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymuose, ir siekiant Biudžeto sandaros įstatymo nuostatų aiškumo, siūloma padaryti tam tikrus techninio pobūdžio pakeitimus.

Derinimas: Projektas buvo derintas su ministerijomis ir Lietuvos savivaldybių asociacijai. Taip pat darbo tvarka (susitikimo metu) Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimai buvo aptarti su Valstybės kontrole. Dėl gautų pastabų ir pasiūlymų vertinimo pridedama derinimo pažyma.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė nemažai tikslinamojo pobūdžio pastabų ir pasiūlymų, tiek dėl projekto, tiek dėl projekto aiškinamojo rašto, taip pat atkreipė dėmesį, kad kai kurios projekto nuostatos nederina su konstitucine doktrina, todėl tikslintinos.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlytume projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Vaclovas Medišauskas, tel. +37070663814, el. p. vaclovas.medisauskas@lr.lt